

FİLİSTİN'DE YÜKSELEN İNSANİ VE SİYASİ KRİZ ÇALIŞTAYI

SONUC RAPORU

(21 Ekim 2023)

Konya Büyükşehir Belediyesi Kudüs Çalışma Grubu tarafından 21.10.2023 tarihinde gerçekleştirilen "Filistin'de Yükselen İnsani ve Siyasi Kriz" başlıklı çalıştayda Türkiye, Siyaset ve Uluslararası İlişkiler, Hukuk, Kaynak ve Ekonomi Krizi, Güvenlik ve Kültür Sanat olmak üzere 6 masada Filistin'deki insani ve siyasi kriz her masadaki moderatör, raportör ve müzakereciler eşliğinde irdelenmiştir. Çalıştay süresince ilgili başlıklarda çalışmalarını yürüten masalarımızın konuyla ilgili çözüm önerileri Çalıştay Düzenleme Kurulu tarafından incelenerek kamuoyuyla aşağıda paylaşılmıştır.

Çalıştayda **Siyaset ve Uluslararası İlişkiler** masamız Filistin'deki direniş cephesinin bölünmüş bir yapı arz etmesinden ötürü ivedilikle tek bir çatı altında 'Filistinlilik' milli kimliğiyle bir araya gelmelerinin/getirilmelerinin gerekliliğini vurgulamıştır. Bununla birlikte İsrail'in her türlü uluslararası normları hiçe sayması ve bunun uluslararası kamuoyunca genel kabul görmesine rağmen İsrail için caydırıcılık yahut hak ihlallerini önleyicilik konusunda neler yapılabileceğinin bilim dünyasınca çalışılması gereken önemli bir konu olduğuna dikkat çekilmiştir. Özellikle halihazırda süregiden savaşta ivedilikle bir ateşkesin gerçekleşmesi önerilmekte ve başkenti Doğu Kudüs olan bir Filistin devletinin kurulması ile bölgede iki devletli yönetim yapısının tüm taraflarca kabul edilmesi gerekmektedir. Bölgedeki istikrarın temini başkenti Kudüs olan bir Filistin devletinin kurulmasından geçmektedir. Ayrıca Türkiye'nin öne sürdüğü garantörlük teklifi de görmezden gelinmemesi gerekmektedir.

Türkiye masası, Türkiye'nin özellikle geçmiş dönem politikalarının incelenmesinde sosyoloji, kurumlar (özellikle ordu) ve siyaset üçlüsünün birlikte değerlendirilmesinin gerekliliğine vurgu yapmıştır. İsrail'in ve bölgedeki diğer aktörlerin içinde buldukları siyasi ve sosyolojik karmaşanın Türkiye tarafından iyi değerlendirilmesi gerekliliği, Filistin'deki son seçimlerin 2006 yılında gerçekleştirilmesinden ve İsrail'deki hükümet kuramama krizlerinden kaynaklı olarak mevcut hükümetlerin halkın taleplerini yansıtmakta yetersiz kaldığı da vurgulanan hususlar arasındadır. İsrail'deki kutuplaşmanın sebep olduğu güvenlik ve istihbarat risklerinin dikkatle incelenerek Türkiye için önleyici mekanizmalar geliştirmesinin son derece önemli olduğu da masa müzakere raporunda ifade edilmiştir. Türkiye'nin enerji konusunda bölgede pragmatist politikalar izlemeye devam etmesi, Doğu Akdeniz ve Mavi Vatan doktrinlerindeki meşru haklarından da vazgeçmemesi önemlidir. Bölgede barış ve güvenliğin temini başkenti Kudüs olan, fiziki bütünlüğe sahip, tüm dünya tarafından tanınan, bağımsız, egemen bir Filistin devletinin kurulmasından geçmektedir. Filistin meselesinin birçok aktörü bir araya getiren bir mesele olduğu gerçeğinden hareketle, Türkiye'nin bu süreci bölgedeki çıkarlarına en uygun ve etkin şekilde yönetmesi Türkiye açısından önemli bir diplomasi örneği olacaktır.

Kültür, Edebiyat ve Sanat masası, çalışmalarını sonucunda Nekbe öncesi dönem şairlerinin unutulmaması adına şairler özelinde sempozyumların düzenlenmesini, Arap edebiyatı ders içeriklerinde Filistinli şairlerin hayatlarının anlatılması, Burak Duvarı isyanında şehit olan şairler için farkındalık ve bilinç oluşturacak çalışmaların yürütülmesini önermiştir. Ek olarak Hanzala konulu yarışmaların düzenlenmesi, Fadwa Tukan'ın hayatının kamuoyuna dijital ortamlarda aktarılması ve Aksa Tufanı süresince mücadelelerini sanatla sürdüren direnişçilerin yakından tanınmasına yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi de önerilen hususlardır.

Güvenlik masası, çözüm önerileri noktasında uluslararası hukukta dikey zorlama, yani uluslararası yargının devreye girmesinin gerektiği, uluslararası bir kınamanın İsrail politikaları üzerinde güçlü bir etkiye sahip olacağı, BM ve İslam İş Birliği Teşkilatı gibi ulusüstü kuruluşların gerekli duruş ve tepkiyi göstermelerinin önemli bir zorunluluk olduğu, İsrail menşeli markalara yönelik ciddi bir bireysel ve kurumsal boykot uygulamasının olumlu sonuçlar doğuracağını ifade etmiştir. Müslüman aleminin kendi büyük markalarını oluşturmasının ve dünya pazarına sokmasının önemli bir güvenlik meselesi olduğu da vurgulanan hususlar arasındadır. İsrail'in 1967 sınırlarını kabul ederek bu sınırlara çekilmesinin bölgede istikrarı sağlama konusunda önemli bir adım olacağı da ifade edilmiştir.

Kaynak ve Ekonomi masası müzakerecilerinin ortaya koyduğu çözüm ise uluslararası baskıyı arttırarak Gazze ablukasının yumuşatılmasının ve insani yardımın engellenmesinin önüne geçilmesinin ivedi bir zorunluluk olduğudur. İsrail'e yönelik kullanılacak tüm diplomasi yollarına başvurarak özellikle Gazze bölgesi için kaynak probleminin çözülmesi ve insani yardım koridorunun kurulması insani açıdan ivedi bir zaruret olarak değerlendirilmelidir.

Hukuk masası, Çalıştay boyunca bölgeyi ve son yaşananları hukuki açıdan bir değerlendirmeye tabi tutarak çeşitli öneriler sunmuştur. Hastane saldırısını gerçekleştiren İsrail'in işlediği tüm savaş suçlarının görüntüleri mümkün olan en geniş ve detaylı şekliyle tespit edilerek raporlanmalı ve uluslararası makamlarca paylaşılmalıdır. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından tüm dezenformasyonlar tespit edilerek ilgili makamlarla paylaşılmalıdır. Sahadaki sivillere ve sivil yerleşim yerlerine yönelik hak ihlali ve savaş hukukuna aykırılıkları dünya kamuoyuyla paylaşabilmek adına bölgede yaşananları objektif bir şekilde aktaran raporlar yanında belgesel ve kısa/uzun film çalışmaları yapılmalıdır. Türkiye'nin devlet ve toplum olarak manevi açıdan değer atfettiği Kudüs konusunda güçlü duruş sergilemesi, insani diplomasi trafiğinin güçlendirilmesi, mevcut kurumların yetersiz olması nedeniyle yeni uluslararası yaptırım mekanizmalarının kurulması, tüm hak ihlallerinin akademik çalışmalara konu edilmesi bilim dünyası başta olmak üzere tüm dünya kamuoyuyla hak ihlallerinin paylaşılmasının önemli bir gereklilik olduğu da vurgulanan çözüm önerileri arasındadır.

“Filistin’de Yükselen İnsani ve Siyasi Kriz Çalıştayı”, bölge ile ilgili hususlara önemli bir katkı sağlamıştır. Moderatör, raportör ve müzakereci olarak katkı sağlayan tüm katılımcılarımıza sunumları ve katkılarından ötürü teşekkür ederiz. Konuyla ilgili gelecekte yeni akademik çalışmaların gerçekleşmesini teşvik ve temenni ediyoruz.

İsrail’in Gazze’deki sivil yerleşim yerlerine yönelik saldırılarında şehit olan tüm kardeşlerimize Allah’tan rahmen, yaralılara acil şifa ve arkada kalanlara sabr-ı cemil diliyoruz.

ÇALIŞTAY DÜZENLEME VE BİLİM KURULU